

Voor toelichtingen:

Wetenschappelijk Instituut
Volksgezondheid

Juliette Wytsmanstraat 14
1050 Brussel

T + 32 2 642 51 11

F + 32 2 642 50 01

teknennet@wiv-isp.be

www.wiv-isp.be

Publicatie: mei 2016

Inleiding

De website TekenNet.be, gelanceerd op 22 juni 2015, heeft tot doel de risicogebieden voor tekenbeten in België te inventariseren op basis van tekenbeten die gerapporteerd worden door de bezoekers van de site. Van 22 juni tot 31 december 2015 is de website meer dan 84 000 keer geraadpleegd door mensen in België (93%), maar ook in Frankrijk, Nederland, Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk. In diezelfde periode hebben in totaal bijna 9 600 personen één of meerdere tekenbeten bij zichzelf of bij iemand anders gerapporteerd. De meerderheid van de registraties gebeurde echter in de dagen volgend op de lancering van de website. Het is dus mogelijk dat een groot deel van deze meldingen gebeurden om het gebruik van de website te testen.

Ook werden er meldingen gedaan van tekenbeten bij huisdieren en van de aanwezigheid van teken in de tuin. Deze meldingen maken echter geen deel uit van de surveillance. Verder werden er beten geregistreerd die zich in voorgaande jaren (van 1983 tot 2014) hebben voorgedaan maar die niet beantwoorden aan de prospectieve aard van de registratie. Tot slot zijn sommige (identieke) beten meermaals geregistreerd en waren sommige meldingen onvolledig: bij 675 meldingen ontbreekt de datum van de beet en in 1 521 gevallen is de plaats van de beet niet ingevuld.

De onderstaande resultaten hebben dan ook uitsluitend betrekking op betrouwbare meldingen, waarbij het aantal beten en de datum werden ingevuld, voor de periode van juli tot december 2015. Meldingen van beten door groepen werden afzonderlijk geanalyseerd.

Resultaten voor de periode juli-december 2015

1) Beten bij een individu

Deze resultaten hebben betrekking op meldingen gedaan door de gebeten personen zelf of door iemand uit hun omgeving.

In totaal werden er 2 340 meldingen gedaan van 3 600 beten. Het grootste aantal beten is gerapporteerd in de provincie Antwerpen (tabel 1), daarna volgen de provincies Limburg en Vlaams-Brabant. Vlaanderen telt dus de meerderheid van de beten (62%), gevolgd door Wallonië (37%). Het aantal gerapporteerde beten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is gering (1%).

Tabel 1: Aantal tekenbeten per provincie en per regio, uitgedrukt in absoluut aantal en per 100 000 inwoners, juli-december 2015

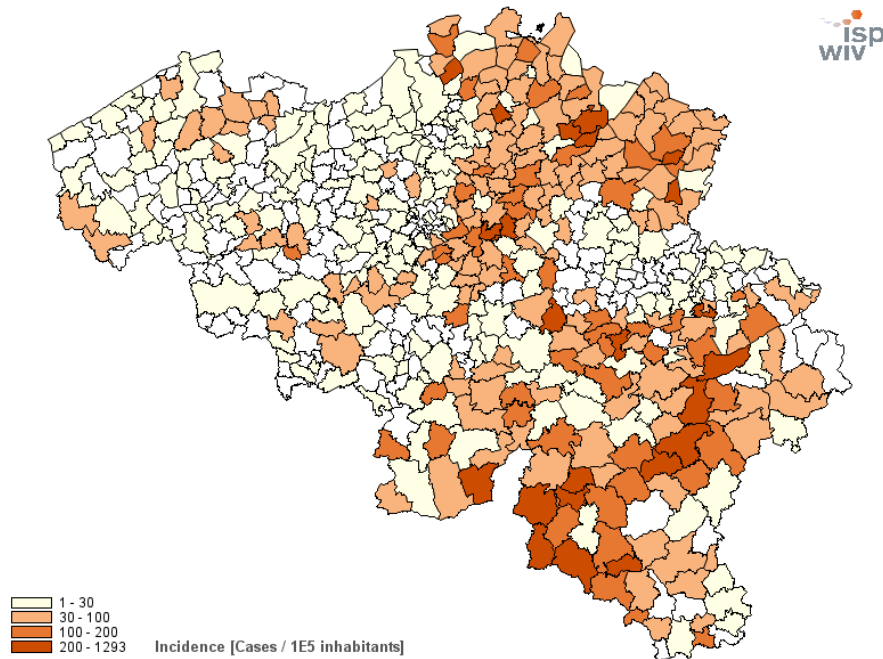
	Aantal beten	Uitgedrukt per 100 000 inwoners
Brussel	31 (1%)	3
Antwerpen	684 (21,9%)	38
Limburg	523 (16,8%)	61
Vlaams-Brabant	472 (15,2%)	42
Oost-Vlaanderen	137 (4,4%)	9
West-Vlaanderen	146 (4,7%)	12
Vlaanderen	1 931 (62%)	30
Waals-Brabant	156 (5,0%)	40
Henegouwen	166 (5,3%)	12
Namen	291 (9,3%)	60
Luik	322 (10,3%)	29
Luxemburg	219 (7,0%)	79
Wallonië	1 154 (37%)	31

Hoewel er dus meer tekenbeten gemeld werden in Vlaanderen dan in Wallonië moet bij de interpretatie van de geografische spreiding o.a. rekening worden gehouden met de bevolkingsdichtheid. Uitgedrukt per 100 000 inwoners werd het grootste aantal beten geregistreerd in de provincies Luxemburg (79/100 000 inwoners), Limburg (61/100 000 inwoners) en Namen (60/100 000 inwoners). De incidentie is dezelfde in Vlaanderen en in Wallonië.

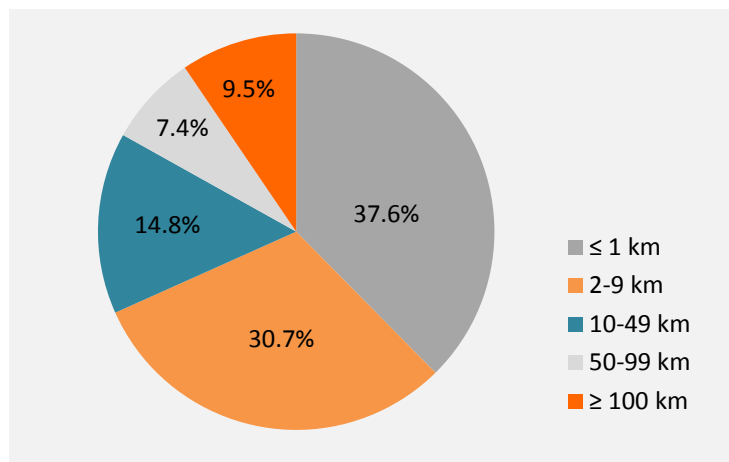
De geografische verspreiding van de beten in België is afgebeeld in figuur 1. De kaart toont het aantal beten per 100 000 inwoners op basis van de postcode van de melding. De exacte GPS-coördinaten van de plaats waar het individu is gebeten, zijn slechts beschikbaar voor ongeveer de helft van de meldingen (n=1 218). Dit laat nog niet toe om specifieke risicogebieden te identificeren.

Figuur 1: Geografische spreiding van tekenbeten per postcode, juli-december 2015

De meerderheid van de beten (68%) werden opgelopen binnen een straal van 10 km van de woonplaats meestal zelfs op een afstand van minder dan 1 km (tuin of omgeving) (figuur 2). De grootste afstand gerapporteerd tussen de plaats waar de persoon is gebeten en zijn woonplaats is 236 km.

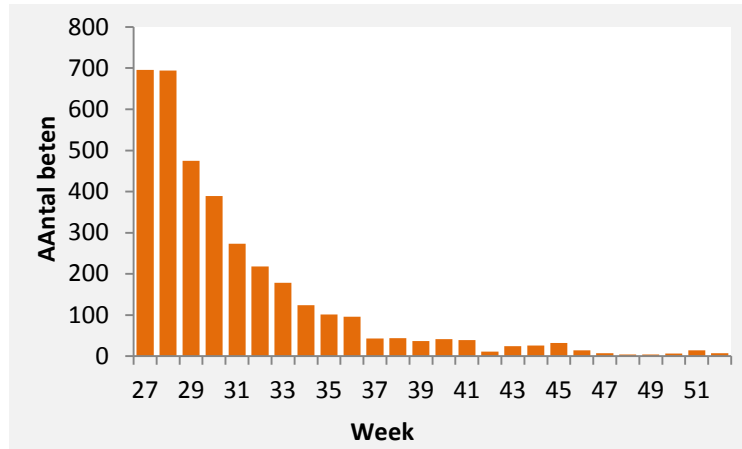
Figuur 2: Afstand tussen de plaats van de beet en de woonplaats

Het aantal geregistreerde beten daalde aanzienlijk in de loop van de tijd en bereikte begin september een laag en stabiel niveau. Van november tot eind december zijn er weinig beten gerapporteerd (figuur 3).

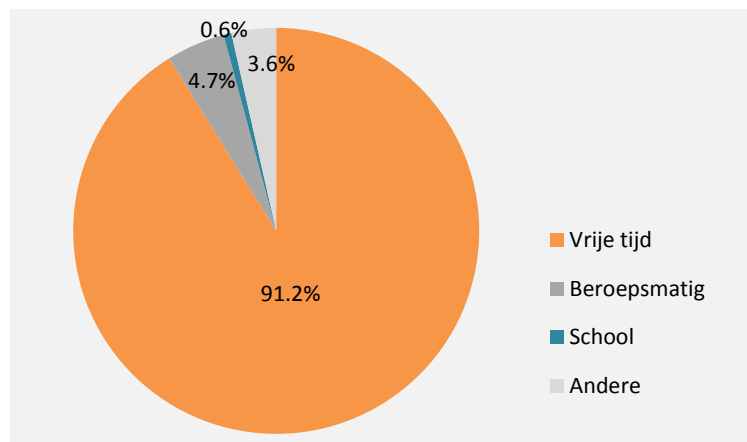
Figuur 3: Aantal gemelde beten per week, juli-december 2015

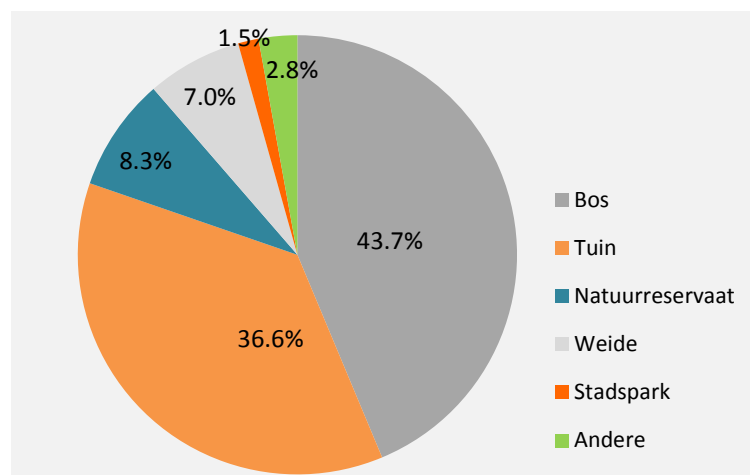
Tekenbeten werden vooral opgelopen tijdens een vrijetijdsactiviteit (91%, zie figuur 4) en komen zelden op school voor (minder dan 1%). Wanneer de beet niet werd opgelopen tijdens de vrije tijd, op school of tijdens de uitoefening van een beroep, werd tuinieren het vaakst als “andere” context vernoemd. Sommige personen (3,6% van de meldingen) weten niet in welke context zij door een teek zijn gebeten.

De meerderheid van de beten vond plaats in een bos (44%) of tuin (37%) (figuur 5). Andere omgevingen zijn natuurreservaten, velden of weiden, parken of speeltuinen in de stad, een golfterrein, langs de weg enz. De omgeving waarin de teekbeet zich heeft voorgedaan is onbekend voor 157 meldingen (7%).

Figuur 4: Activiteit waarbij tekenbeten werden opgelopen

Figuur 5: Omgeving waarin tekenbeten werden opgelopen

2) Beten opgelopen tijdens een groepsactiviteit

Op een totaal van ongeveer 3 000 personen die deel uitmaken van een groep, werden er van juli tot december 1 610 beten gemeld. Het aantal personen per groep schommelde tussen 2 en meer dan 300. De grote meerderheid van de beten vond plaats in de provincie Limburg, waar 69% van de beten zijn geteld. Op de tweede plaats staat de provincie Luxemburg met 6,5% van de beten.

In tegenstelling tot de individuele meldingen vindt de piek van de beten tijdens een groepsactiviteit plaats in de tweede helft van juli (weken 29 en 30).

De beten werden bijna uitsluitend opgelopen tijdens vrijetijdsactiviteiten (96%), vaak tijdens een scoutskamp of dergelijke. Personen werden hoofdzakelijk in een bos (76%) en in een veld (13%) gebeten.

Het mediaan aantal beten per persoon was 0,77, met een maximum van 19, overeenstemmend met 57 getelde beten op een groep van 3 personen, in een veld nabij Nijvel.

3) Resultaten van de opvolging in de tijd

De onderstaande informatie heeft betrekking op personen die zich via de website hebben ingeschreven voor een regelmatige opvolging in de tijd. Het doel hiervan is een stabiele groep te vormen, die toelaat om het aantal beten over de jaren heen te vergelijken en de proportie van gebeten personen die een erythema migrans ontwikkelen te evalueren. Elke maand ontvangt deze groep van deelnemers een herinneringsmail om zeker te zijn dat elke beet en elk erythema migrans wordt geregistreerd.

In totaal hebben 1 087 personen zich voor de opvolging ingeschreven, van wie 53% vrouwen en 47% mannen. De deelnemers hebben een uiteenlopend profiel. Het zijn leerkrachten, personen met een vrij beroep, politieagenten, kunstenaars, studenten, werkzoekenden, huisvrouwen en -mannen, enz. De grootste groep bestaat uit bedienden/kaderleden (22%), gevolgd door gepensioneerden (13%). Gezondheidswerkers (artsen, verpleegkundigen, apothekers enz.) vertegenwoordigen 8% van de ingeschreven personen en de risicoberoepen voor tekenbeten (boswachters, natuurgidsen, landbouwers enz.) 4,5% (n=38).

Algemeen stemt de verdeling van het aantal ingeschreven personen per regio overeen met de verdeling van de bevolking: 66% woont in Vlaanderen en 31% in Wallonië. In Brussel is het aantal inschrijvingen laag (3% van het totaal), maar het risico om een tekenbeet op te lopen is er ook kleiner. In Vlaanderen zijn de deelnemers vooral afkomstig van de provincies waar meer mensen door de ziekte van Lyme zijn getroffen: 25% is afkomstig van Antwerpen, 16% van Vlaams-Brabant en 14% van Limburg. In Wallonië is de verdeling homogener met 5% tot 9% van de ingeschrevenen per provincie.

Van de 1 087 personen die aanvaard hebben om deel te nemen op langere termijn heeft ongeveer de helft maar éénmalig een melding gedaan, hoofdzakelijk in de maand juni. Slechts 200 tot 250 personen nemen op regelmatige basis deel en geven maandelijks informatie over het al dan niet oplopen van een tekenbeet.

Van juli tot december 2015 hebben 89 personen (op de 1 087 ingeschreven) in totaal 225 beten gemeld. Hiervan hebben 18 personen het optreden gerapporteerd van een erythema migrans, een rode uitbreidende vlek die het meest voorkomende symptoom van de ziekte van Lyme is. Van die 18 personen hebben er 13 een arts geraadpleegd (72%), 3 personen hebben dit niet gedaan (en dus foute diagnose mogelijk en geen behandeling) en 2 personen hebben hier geen informatie over gegeven.

De tijd dat de teek op de huid heeft vast gezeten is onbekend voor 8 personen (44%), duurde minder dan 12 uur bij 7 personen en was tussen de 12 en 24 uur, 24 en 48 uur of meer dan 48 uur bij telkens één persoon.

Belangrijkste vaststellingen

- De lancering van de website TekenNet werd gevolgd door een grote respons in België en zelfs over de landsgrenzen, zoals blijkt uit het grote aantal raadplegingen van de website.
- Aangezien het doel van de website erin bestaat de risicogebieden voor tekenbeten in kaart te brengen, is het belangrijk om te kunnen rekenen op de medewerking van personen die over heel het grondgebied verspreid zijn. Op dit ogenblik stemt de deelname redelijk goed overeen met de verspreiding van de bevolking in België. Verder is het ook belangrijk om rigoureuus te zijn bij het melden. Ter herinnering, **alleen beten bij mensen** mogen worden geregistreerd. Teken die niet op het lichaam vastzitten en teken die op een (huis)dier of in de tuin worden aangetroffen maken geen deel uit van de surveillance.
- In totaal werden er in de periode van juli tot december 2015 meer dan 5 000 tekenbeten geregistreerd door individuen of groepen van personen. De evolutie van het aantal meldingen in de loop van die periode stemt overeen met de periode waarin teken actief zijn, maximaal wanneer het warm en vochtig is en minder in de herfst en in de winter.
- Tekenbeten worden vooral opgelopen tijdens vrijetijdsactiviteiten, in een bos of tuin, en vaak dicht bij huis (in een straal van minder dan 10 km).

- De meeste personen worden slechts sporadisch gebeten, ook al hebben sommigen meerdere beten op dezelfde dag of binnen een bepaalde tijdspanne.
- De vrijwilligers die zich opgegeven hebben voor een opvolging in de tijd zullen verder regelmatig een email krijgen om zeker te zijn dat elke tekenbeet en elk erythema migrans wordt gemeld. Als de persoon niets te melden heeft volstaat het om “Niets te melden” aan te geven op de website. Dit laat ons toe om te bepalen dat de persoon nog actief deelneemt, en dat de afwezigheid van meldingen niet te wijten is aan een vergissing. Om vergelijkingen te maken over het aantal tekenbeten is het namelijk belangrijk om te beschikken over regelmatige en volledige gegevens. Momenteel neemt slechts één vierde van de ingeschreven personen regelmatig deel.
- Op dit ogenblik is het aantal personen dat een erythema migrans, het frequentste symptoom van de ziekte van Lyme, heeft ontwikkeld te klein om de informatie te kunnen interpreteren. Ter herinnering, indien u enkele dagen of weken na een tekenbeet dergelijk erytheem (rode uitbreidende kring) of griepachtige symptomen vertoont is het belangrijk om een (huis)arts te raadplegen. Hoe sneller met een behandeling van de ziekte van Lyme wordt gestart, hoe efficiënter deze zal zijn. Preventie blijft het beste middel ter bestrijding van de ziekte. Het is dus aanbevolen om de nodige maatregelen te treffen om een tekenbeet te voorkomen en na elke mogelijke blootstelling aan teken zo snel mogelijk HEEL het lichaam te controleren op een beet.

Besluit

De analyse van de gegevens die tijdens de eerste zes maanden door de website TekenNet zijn verzameld, is heel bemoedigend. De bevolking heeft positief gereageerd op de oproep en haar belangstelling getoond om vrijwillig deel te nemen aan de registratie van tekenbeten in België. Het is belangrijk om deze surveillance blijvend verder te zetten en uit te breiden, zodat risicogebieden voor tekenbeten nog beter in kaart kunnen gebracht worden. Wij moedigen mensen dan ook aan om verder deel te nemen. Om meldingen nog makkelijker te maken is er nu ook een gratis applicatie voor mobiele telefoons beschikbaar, zowel voor Android als iOS.